

ahua o nga tangata ki a ratou hipi. Ko te roto ko te Whanga kaore e waiho ana kia pumi kia whitu tau. Nga ika o te moana waitai, te aua te kahawai, te ihe te koiro te hapuku, nga ika katoa o te moana kei roto o te Whanga nei, me nga ahua tuna katoa, te whakaau, te mauri te tuna whenua, he nui ngaingoa o nga tuna.

Mo te nui o nga tangata. Ko nga pakeha e toru rau pea, hoki iho ranei. Ko nga Maori e whitu tekau ma rua. Nui atu ki nga tamariki mei tauia. Ko nga Moriori tekau ma toru ano, hui atu ki nga hawhe kaihe ka rua tekau ma taahi.

Kahore he karakia o konei inaianei, engari i mua, i te tau 1863, no te Hahi Ingirihī, Westernian hoki. I etahi marama ka whakawhiti mai te mimita o Otautahi ki konei ki te karakia i nga Maori i nga pakeha.

Kaati pea e Te Pipi ka rite to tonu. Tena koe te manu o te tuawhenua, tena koe te toa ki te whakawhiti mai i te moana-nui-a-Kiwa, a, rangona rawatia ake to reo e tiro ana i runga o Wharekauri. Kei ngenge koe ki te kopikopiko, ki te toro mai i enei toru tangata, i enei morehu tangata, e nobo nei i runga i to ratou kainga moutere.

Na to hoa aroha,
na HAPURONA PAWA.

NGA TURE HOU.

NO tenei tau ka oti etahi ture numi e pa ana ki te iwi Maori o enei moutere, "Te Ture Whakahaere Whenua Maori, 1900," me "Te Ture Kaunihera Maori, 1900." Kaore e nui ake nga kupu mo te tuarua o enei ture, he ture hoki e ahu ke ana mo te oranga o te tinana o te tangata, ehara i te mea e hōu ana ki te whenua whakakorikori ake ai i raro, engari te mea tuatahi o enei ture. Kua oti enei ture, heoi te mea e toe ana ko te whiriwhiringa i nga tangata mo nga Kaunihera, ko te whakanahinga hoki i nga ture kia wawe te kitea nga ahua, he pai ranei, he kino ranei. Ka poroporoaki te Kooti Whenua Maori ki muri me ona kino huhua, te korero teka, te tahae, te whakapau moni, te whakaako i te tangata ki te kai waipiro me era atu mahi kino katoa, te wehewehe i te tangata, e riri ai te matua ki te tamaiti, te tamaiti hoki ki te matua. Kua mahue enei mahi katoa ki muri. Kei te mau tonu i a Ngatiporonu te kupu a Te Mokena Kohere i ki ai tera kia tahuna ki te ahi te Whare Kooti i Wai-o-matatinī, te whare kooti tuatahi i ara ki roto ki a Ngatiporonu. Otira ko wai ka hua, ko wai ka tohu, akuanei pea ka taumaha ke atu ta Rehopoama whaka-

haere i ta Horomona. Me tatari tonu ake me titiro tonu.

Ahakoia pai nga ture, ki te kino te kingi ka taea e ia te whakakino aua ture, a ki te mea he kino nga ture, a, ko te kingi e pai ana, ka taea e ia te whakapai nga kino o aua ture, waihoki, te mea nui hei whakahaerenga ma te iwi ko te kowhiri i etahi tangata pai, whakaroa, e nui ana te whakaaro ki te painga mo te tangata i te hiahiia ki te moni mo te pakete. Ehara i te mea ko te matua o te tangata ki nga tikanga pakeha te mea tino nui, tokotoru rawa hoki nga pakeha o te Kaunihera hei mahi i nga mea e hiahiatia ana te mohiotanga o te pakeha, engari ko nga tangata whakaaro pai, hui atu ki te matauranga; ehara hoki ko nga rangatira; pai atu te whakaaro rangatira i te toto rangatira. Kia tupato hoki ki nga tangata e kaha ana a ratou kupu ki te aukume i nga whakaaro o nga mema pakeha o te Kaunihera, nga tangata ranei e whakarongo kua ana ki nga kupu a nga pakeha. Kia kaha rawa nga iwi kei te takoto papatipu, kei te takato mangere o ratou whenua, ko enei hoki nga whenua hei whakahaerenga ma te Kaunihera.

Kua kite matou i nga panui a Wi Pere, a Hone Heke, a Te Heulien, a Apirana Ngata. He reta ta Apirana ki a Ngatiporonu, i whakaingotia ai e ia etahi tangata e tika ana ki tana whakaaro mo nga kaunihera. Kei te iwi te tikanga, ki te pai enei tangata ki ta ratou titiro, ko enei e whakatu. Ki ta matua whakaaro ia me whakatu etahi tangata o tawahi o Waiapu, kei reira hoki te nuinga o nga whenua e takoto papatipu ana. Kaore hoki matou i te whakaae ki te kupu a enei tangata matua, e mea nei, kia kua e pootitia he tangata mo nga kaunihera, kei whakapau moni. E pai ana ano tenei whakaaro mehemea kua roa te whakahaerenga o tenei ture, nga kitea hoki te ahuatanga. Otira i te tau tuatahi e mea ana matou, me tuku nga taba katoa o te ture kia haere, kia wawe te kitea nga painga, nga kinonga ranei; ki te kitea hoki nga kinonga, hei aha kia waiho hei taputapu. E mea ana matou kia pootitia nga mema mo te Kaunihera Whenua, a kia kua e whakamutua i runga i te whaka-ingoatanga, kei kitea nga he i muri mai ka nanu hoki te Maori. Engari pea nga mema mo te Kaunihera Marae, me whakaingoa noa, hei nga tangata tu tamariki, matua, wawata ki nga tikanga a te pakeha, ngawari hoki ki te whakahaere tikanga, ki te whakatakoto kupu. He tokomaha nga tangata pai e tika ana hei mema kei waho atu i era kua whakaaria ra e Apirana, me ata whiriwhiri ka whaka-ingoa ai.

R. T. M. KOHERE.